"Радиохум – хаҫат страницинче: халӑх тата влаҫ, тӗллевсем пӗр пек, ӗҫсем те пӗрлех"

Ыйтусене пӗрлех татса парар

(Вӗҫӗ. Пуҫл. 1-мӗш стр.).

– Хӑш ял тӑрӑхӗсенче пурӑнакансен ытларах чӗри ҫунать малашлӑхшӑн?

– Чи нумай ҫыру (8) Муркаш ял тӑрӑхӗнче пурӑнакансенчен килнӗ. Йӳҫкассисем 5, Мӑн Сӗнтӗрсемпе Москакассисем 4-шар, Ильинкӑсемпе Катькассем, Турайсем 3-шер ҫырнӑ. Уйкас Янасал, Чуманкасси, Хорнуй ял тӑрӑхӗсенчен ҫырусем килмен. Ытти ял тӑрӑхӗсенчен – пӗр е ик ҫыру.

– Ҫырусен шӑпи епле татӑласси ҫинче чарӑнма шӑпах вӑхӑт пек туйӑнать. Тӗслӗхсем те ытлашши пулмӗҫ.

– Кӑҫал килнӗ ҫырусенчен 30 процентӗнче хускатнӑ ыйтусене тивӗҫтернӗ. Ыттисене тивӗҫлӗ хуравсем панӑ.

Тӗслӗхрен, Муркашри Речная тата Набережная урамсенче пурӑнакансем кӑҫал февраль уйӑхӗнче "Чӑваш Республикинчи энерги сутакан компани" акционерсен уҫӑ обществине электроэнергипе пахалӑхсӑр тивӗҫтерни пирки коллективлӑ ҫыру ҫырнӑ. Асӑннӑ организаци вӗсен ҫырӑвне район администрацине ярса панӑ. Ҫырура палӑртнӑ ҫитменлӗхсене "Муркашри пурӑнмалли ҫурт-йӗрпе коммуналлӑ хуҫалӑх предприятийӗ" МУП ӗҫченӗсем тӳрех пӗтерчӗҫ. Малашне кун пек ҫитменлӗхсем пуласран та кирлӗ ӗҫсене пурнӑҫларӗҫ.

Е тата Апчарти Молодежная тата Овражная урамсенче пурӑнакансем ЧР Президенчӗн Администрацине пӗр ыйтупах иккӗмӗш хут янӑ ҫырӑва илер. Унта вӗсем шыв тата асфальт ҫул кӗртсе пама ыйтаҫҫӗ. Асӑннӑ ҫыру авторӗсене иккӗмӗш хут ҫакӑн пирки пӗлтермелле пулчӗ. Асӑннӑ урамсене шывпа тивӗҫтермелли объектсемпе асфальт ҫул тӑвассин проекчӗсене тӑвас ӗҫ пырать.

Район администрацине Юнкӑри Центральная урамри 35-мӗш ҫуртран уйрӑм хуҫалӑх пахчине таса мар юхни пирки пӑшӑрханнӑ ҫыру килчӗ. Ҫӳлерех асӑннӑ ҫуртӑн канализаци системине тасатса юсанӑ, ҫакӑн пирки ҫыру авторне пӗлтернӗ.

Шомикри Пушкар урамӗнче пурӑнакансем ҫак урамри асфальт ҫула тата 300 метр тӑстарасшӑн. Ку ҫыру ҫине те тивӗҫлӗ хурав панӑ. ЧР Президенчӗн ҫӳлерех асӑннӑ Указӗпе килӗшӳллӗн районти 34 ял патне асфальт ҫул сармалла. Чи малтанах ялсем патне пыракан ҫулсене асфальт сармалла. Ҫав шутран Пушкар патне ҫити те. Палӑртмалла, ку ял патне асфальт ҫул сарасси вӗсленнӗ тесен те юрать. Пушкарти асфальт ҫула малалла тӑсас ыйтӑва вара район бюджетӗнчен хушма укҫа-тенкӗ пулсан тата ҫав ялта пурӑнакансем асӑннӑ урамра йӗрке тусан пӑхмалла пулать.

Тӗслӗхсене малалла та тӑсма пулать. Эпӗ ҫакна каласшӑн: кашни ҫыру ҫапине ӑна илнӗренпе пӗр уйӑхра татса памалла. Ҫапла тӑватпӑр та.

– Александр Валерианович, пӗр ҫӗрте ӗҫлекене тепӗр организацине вӑл е ку ыйтупа хӑюллӑн алӑк шаккама йывӑртарах пек туйӑнать. Район администрацине пушшех те. Вӑл е ку ыйтупа унта пыма шикленсе-иккӗленсе тӑракансене мӗн калама пултаратӑр?

– Шикленме кирлӗ мар. Кирек хӑш пайра ӗҫлекенсем те сире кӑмӑллӑн йышӑнаҫҫӗ. Сирӗн ыйтӑвӑрсене тулли хурав параҫҫӗ. Вӗсене кӗске вӑхӑтрах татса пама май ҫук пулсан, малашнехи ҫул-йӗр пирки тӗплӗн ӑнлантарӗҫ.

– Тавах, Александр Валерианович, калаҫушӑн.

Асӑрхарӑр пулӗ, хамӑрӑн ыйтусене пирӗн хамӑрӑнах, вырӑнтах пӗрлех татса памалла. Ҫавӑнпа та малалла та чуна хумхантаракан ыйтусене шалта пытарса усрар мар. Пӗрлех татса парар.

Л. ПАВЛОВА калаҫнӑ.

Цифрӑсен чӗлхипе

Малаллах утӑмлатпӑр-ха

(Вӗҫӗ. Пуҫл. 1-мӗш стр.).

Усӑ куракан кашни 100 гектар ҫӗр пуҫне пӗтӗмпе 48,6 центнер (118,8 процент) аш-какай, вӑл шутран ял хуҫалӑх предприятийӗсенче 29,4 центнер (106,5 процент) туса илнӗ. Сӗтпе ку кӑтарту 379,4 центнерпа (106,4 процент), ял хуҫалӑх предприятийӗсемпе 151,3 центнерпа (99,3 процент) танлашать.

Майракаллӑ шултра выльӑхсен, вӑл шутра ӗнесен те йышӗ чакса пыни сисӗнет. Июлӗн 1-мӗшӗ тӗлне ял хуҫалӑх предприятийӗсенче 7953 пуҫ майракаллӑ шултра выльӑх (86,1 процент), вӑл шутран хресчен (фермер) хуҫалӑхӗсенче 106 пуҫ (58,6 процент), уйрӑм хуҫалӑхсенче 12799 пуҫ (96,1 процент) шутланнӑ.

Сыснасен йышӗ ӳснӗ, иртнӗ ҫул ҫак вӑхӑта 24791 пулнӑ пулсан, халӗ 25235 пуҫ е 101,8 процент. Апла пулин те ял хуҫалӑх предприятийӗсенче сыснасен йышӗ чакнӑ, 16329 пуҫран 14963 пуҫ юлнӑ. Хресчен (фермер) хуҫалӑхӗсенче, уйрӑм ҫынсен хушма хуҫалӑхӗсенче тытса усракан сыснасен шучӗ 33,5 тата 20 процент ӳснӗ.

Ытти выльӑх-чӗрлӗхе илес пулсан, иртнӗ ҫулхипе танлаштарсан сурӑхсемпе качакасем 90,8 процентпа, чӑх-чӗп 106,6 процентпа, лашасем 82,9 процентпа танлашаҫҫӗ.

Ял ҫыннисенчен пӗтӗмпе 1980,6 тонна сӗт сутӑн илнӗ. Иртнӗ ҫулхи ҫав вӑхӑтрипе танлаштарсан вӑл 140,9 процентпа танлашать. Муркаш райповӗ халӑхран сӗт сутӑн илессине 57,8 процент, Мӑн Сӗнтӗр райповӗ 33,7 процент ӳстерме пултарнӑ. Уйрӑм предпринимательсемпе заводсем вара 850 тонна (иртнӗ ҫул 635 тонна) сӗт сутӑн илнӗ.

Халӑхран аш-какай туянасси те 35,5 процент ӳснӗ, унччен 350,4 тонна туяннӑ пулсан, кӑҫал – 474,7 тонна. Муркаш райповӗ пӗлтӗрхи кӑтартӑва 17,8 процент, предпринимательсемпе заводсем 44,3 процент ӳстернӗ, ҫав вӑхӑтрах Мӑн Сӗнтӗр райповӗнче аш-какай туянасси 19,1 процент чакнӑ.

Строительство енӗпе пысӑк ӗҫсем туса ирттернӗ. Ку тӗллевпе пӗтӗмпе 160219,1 (иртнӗ ҫул ҫав вӑхӑтра 126587,7) пин тенкӗ инвестицисемпе усӑ курнӑ, вӑл шутран харпӑр хӑй ҫурт-йӗрне тума 125820,0 пин тенкӗпе (125,3 процент). 141079 (114309,2) пин тенкӗлӗх, вӑл шутран харпӑр хӑй ҫурт-йӗрне 125820 (100400) пин тенкӗлӗх ӗҫе кӗртнӗ.

Автомобиль ҫулӗсене 3,53 километр тунӑ. Иртнӗ ҫул ҫак тапхӑрта – 0,54 километр. Вӑл шутран ҫӗнӗрен 1,04 километр ҫулсем тунӑ, 2,49 километр ҫулсене юсанӑ.

Ҫак тапхӑрта уйрӑм ҫынсем пӗтӗмпе 11650 тӑваткал метр харпӑр хӑй ҫурт-йӗрне хута янӑ.

Ҫак вӑхӑта районӗнче 63 ҫын ӗҫсӗр шутланать. Ӗҫсӗрлӗх шайӗ 0,3 процентпа танлашать.

Э. СИМАКОВА, район администрацийӗн экономика пайӗн пуҫлӑхӗ.

Район прокуратуринче

Парӑм никама та чыс тумасть

Тӗрлӗрен налуксемпе тӳлевсем енӗпе законодательствӑна мӗнле пурнӑҫланине тӗрӗслесе тӑрасси прокуратура тӗрӗслевӗн приоритетлӑ енӗсенчен пӗри пулса тӑрать. Ку енӗпе тӑтӑшах тӗрӗслевсем ирттерме, тупса палӑртнӑ ҫитменлӗхсем тӗлӗшпе тивӗҫлӗ мерӑсем йышӑнма тивет. Апла пулин те черетлӗ тӗрӗслев вӑхӑтӗнче сахал мар парӑмҫӑна тупса палӑртма май килчӗ.

Район прокуратури налуксем тӳлессипе парӑма кӗнӗ предприятисем тӗлӗшпе налуксене ҫывӑх вӑхӑтра тӳлесе татма представленисем тӑратрӗ. Прокурорӑн саккунлӑ требованийӗсене пурнӑҫламаншӑн вара ответлисене Раҫҫей Федерацийӗн Административлӑ майпа правӑна пӑснин кодексӗн 17.7 статйипе айӑплама пӑхнӑ.

Раҫҫей Федерацийӗн Налук кодексӗн 23 статйипе килӗшӳллӗн налук тӳлесе тӑракансен парӑмсене вӑхӑтра парса татмалла. Мӗншӗн тесен РФ Бюджет кодексӗн 41 статйипе килӗшӳллӗн налуксем уйрӑм шайри бюджетӑн тупӑш ҫӑл куҫӗ пулса тӑраҫҫӗ.

Д. ВИКТОРОВ, район прокурорӗн аслӑ пулӑшаканӗ.

Комбайнерсен районти канашлӑвӗнчен

Ответлӑ тапхӑрччен вӑхӑт нумай мар

Комбайнсене ӗҫ ҫине хатӗрлессипе кашни вак-тӗвек шута илни кирлӗ.

Суворов яч. хис. хуҫалӑх механизаторӗсем вырмана тухма хатӗр.

Комбайнерсен районти канашлӑвне ирттерни ҫӗнӗлӗх мар. Йӑлана кӗнӗ йӗркепе ҫулленех ирттереҫҫӗ ӑна. Апла пулин те хуҫалӑхсенчи комбайнерсем, специалистсемпе ертӳҫӗсем пӗрле пухӑннӑ чухне пӗр-пӗринпе канашламалли, ыйтса пӗлмелли, ӳсӗмлӗрех ӗҫлемелли майсемпе паллашни ытлашши мар. Ҫитменнине ҫулпа ҫул пӗр килмест. Кашни вырма тапхӑрӗн хӑйӗн уйрӑмлӑхӗсем. Вӗсем пирки те манма юрамасть.

Ку хутӗнче комбайнерсен районти канашлӑвӗ иртнӗ юн кун Суворов ячӗпе хисепленекен пӗрлешӳллӗ хуҫалӑхра иртрӗ. Машинӑпа трактор паркӗнче ӗҫ ҫине хутшӑнакан техникӑна йӗркеллӗ вырнаҫтарса тухнӑ, хӑйсен ӗҫӗ-хӗлӗнче усӑ куракан ҫӗнӗ техника хатӗрӗсем те кунтах.

Район пуҫлӑхӗ Ю.А. Иванов хӑйӗн сӑмахӗнче ҫавна палӑртрӗ. Хуҫалӑхсенче обществӑлла выльӑх-чӗрлӗх валли апат хатӗрлес ӗҫсем анлӑ сарӑлнӑ. Паллах, ку ӗҫсене вӑхӑтра туса ирттермелле. Апла пулин те вырма пирки те манмалла мар. Ӑна та тӗплӗ хатӗрленсе кӗтсе илес пулать.

Юлашки ҫулсенче хуҫалӑхсенче ҫӗнӗ техника туянакансем ҫук мар. Анчах та вӗсемпе ӗҫлеме ятарлӑ пӗлӳ илнӗ ӑста кадрсем кирлӗ. Унччен хилле ӗҫленипе май килмест.

Ҫулпа ҫул пӗр килмест тенӗрен, кӑҫал кӗрхи культурӑсем пухса кӗртнӗ хыҫҫӑн ҫурхи культурӑсене вырса ҫапасси хушшинче тӑхтав пулма пултарать. Ҫитменнине кӗрхи ҫанталӑк ҫумӑрсене те шеллемӗ. Ҫавӑнпа та «Моргаушкорм» предприятипе тачӑрах ҫыхӑнса ӗҫлени те хуҫалӑхсемшӗн ытлашши мар.

Чӑваш Республикин Ял хуҫалӑх министерствин патшалӑх техника надзорӗн районти инспекцийӗн пуҫлӑхӗ С.А. Николаев техника ыйтӑвӗсене хускатрӗ, техника хатӗрӗсене ответлӑ тапхӑр валли йӗркеллӗ хатӗрлесе ҫитерни пысӑк пӗлтерӗшлӗ пулнине палӑртрӗ, вӗсене пурне те техника тӗрӗслевӗ витӗр кӑлармаллине асӑнчӗ. Хальхи вӑхӑтра уйрӑм ҫынсен хуҫалӑхӗсенче те тракторсемпе кӑкарса ӗҫлемелли агрегатсем ҫук мар. Вӗсене те техосмотр тӑратмалла. Техосмотр ирттермелли графика туса хатӗрленӗ ӗнтӗ.

Пушар хӑрушсӑрлӑхӗн ыйтӑвӗсене те кая хӑвармалла мар. Комбайнсем ҫинче флягӑсенче шыв та, кӗреҫесем те, шӑпӑрсем те, медицина аптечкисем те пулмалла.

Ял хуҫалӑх управленийӗн тӗп агрономӗ А.И. Павлов хуҫалӑхри ҫӗнӗ БДМК агрегатпа паллаштарчӗ. Ку вӑл ҫӗр хатӗрлемеллискер. Уйрӑмах кӗрхи культурӑсем акма ҫӗр хатӗрленӗ чухне унпа усӑ курни тухӑҫлӑ. Лаптӑксене икшер хут ҫак агрегатпа хатӗрлесен ака ӗҫӗсене ирттерме те пулать. Куллен 20 гектар ҫинче туса ирттерме май пур ҫак ӗҫе. Комбайнерсен районти канашлӑвне хутшӑнакансем ҫак агрегат ӗҫӗ-хӗлӗпе хирте паллашма пултарчӗҫ.

Халӗ хуҫалӑхсенче тырпул пухса кӗртмелли «Дон-1500» комбайнсем туянакансем ҫук мар. Вӗсене вырма ӗҫӗсем валли хатӗрлесси, регулировка тӑвасси пирки «Герой» хуҫалӑх комбайнерӗ В.В. Ердуков каласа пачӗ, ӗҫри ытти вӑрттӑнлӑхсемпе паллаштарчӗ.

Канашлӑвӑн пленарлӑ пайӗ кунти Культура ҫуртӗнче иртрӗ. Малтанах ял хуҫалӑх управленийӗн тӗп агрономӗ А.И. Павлов кӑҫалхи ҫурхи уй-хир ӗҫӗсем ҫинче чарӑнса тӑчӗ, хуҫалӑхсенче выльӑх апачӗ хатӗрлесси епле пулса пыни пирки каласа пачӗ.

Районти шалти ӗҫсен пайӗн патшалӑх хӑрушсӑрлӑх инспекцийӗн пуҫлӑхӗ А.В. Ершов агрегатсемпе ӗҫленӗ чухне уйрӑмах асӑрханулла пулмаллине палӑртрӗ, кӑҫал районти ҫулсем ҫинче пулнӑ инкексене асӑнчӗ, район администрацийӗн экономика пайӗн тӗп

Канашлӑва хутшӑнакан комбайнерсем ячӗпе хавас юрӑ янӑрать.

Ҫӗр хатӗрлемелли БДМК агрегат ӗҫре.

специалисчӗ Н.П. Семенова комбайнерсене агрегатсене ӗҫ ҫине юсаса хатӗрленӗ тапхӑрта тата вырмара тӳлессин, агропромышленность комплексӗнче ӗҫлекенсен профсоюз райкомӗн председателӗ Ф.Ф. Григорьева вырмана хутшӑнакан экипажсен ӗҫ итогӗсене эрнесерен пӗтӗмлетессин, районти вӑрлӑх инспекцийӗн пуҫлӑхӗ П.П. Замятина хуҫалӑхсенче вӑрлӑх хатӗрлессин ыйтӑвӗсене хускатрӗҫ. Пӗрлехи ӗҫсенчи ытти ыйтусене уҫӑмлатакансем те пулчӗҫ.

Канашлу вӗсленчӗ. Вырӑнсенче вара тыр-пула вӑхӑтра тата ҫухатусемсӗр пухса кӗртессипе татса памалли ыйтусем ҫук мар. Пур вак-тӗвеке те шута илнинчен, кашнин тӑрӑшулӑхӗнчен килет ӑнӑҫу.

В. ШАПОШНИКОВ.
Автор сӑн ӳкерчӗкӗсем.